

Innspill til budsjettføring i Familie- og kulturkomiteen 20.10.2015

Kunstnernettverket samler 19 landsomfattende organisasjoner som representerer skapende og utøvende kunstnere i Norge. Samlet har disse forbundene om lag 25 000 medlemmer. Nettverket arbeider med kunstnerpolitikk, med særlig vekt på kunstneres inntektsforhold, sosiale rettigheter, stipend, vederlag og opphavsrett.

Lønnsreform for kunstnerstipendene – Kap. 321 Kunstnerformål, post 73 og 74 (side 86>)

Kunstnerøkonomiutredningen, *Kunstens autonomi og kunstens økonomi*, viste betydelig inntektsnedgang for kunstnerne, tross stor vekst på kulturbudsjettene i de senere årene. Dette er en svært alvorlig situasjon som må adresseres. Kunstnernettverket er skuffet over manglende oppfølging fra regjeringen i første statsbudsjett etter at inntektsnedgangen ble dokumentert.

Det er mange ulike tiltak som kan bedre kunstnerøkonomien: Tilgang på oppdrag/arbeid for kunstnere, sikkerhet for lønn/honorar for arbeid, tilgang på produksjonsmidler, bedre markedstilgang o.l. På disse områdene vil både behovene og virkemidlene ofte være ulike i de forskjellige kunstnergruppene. Innspill om disse virkemidlene overlates til de enkelte kunstnerorganisasjonene. Kunstnerstipender er imidlertid eksempel på noe som påvirker alle kunstnergrupper, i større eller mindre grad. Stipendene er et åpenbart og treffsikkert virkemiddel i kunstnerpolitikken, som har direkte effekt på kunstnerens økonomi.

I regjeringens forslag til statsbudsjett er det tatt noen mindre grep for å bedre enkelte kunstnergruppers økonomi, men ingen større grep. Kunstnernettverket har lenge argumentert for en større lønnsreform for kunstnerstipendene, i tråd med kunstnerøkonomiutredningens anbefaling (Skarstein s. 80):

«De langsiktige stipendene bør reguleres opp mot gjennomsnittet for lønnsutviklingen i samfunnet for øvrig. Dette vil skape en forutsigbar lønnsvekst på den delen av kunstnerens basisinntekt som ytes av staten.»

Kunstnernettverket mener:

- Lønnsveksten på stipendene må kobles til årslønnsveksten for statsansatte, og dermed ikke lenger være gjenstand for uforutsigbare budsjettvedtak og skiftende politiske holdninger fra år til år
- Stipendbeløpene for de 1-5 årige arbeidsstipendene og stipend for etablerte kunstnere/seniorkunstnere og garantiinntekten bør være på samme nivå

Erfaringene over lang tid har vist at effekten av systemet med fastsettelse av stipendbeløp i statsbudsjettet er at stipendene ikke holder tritt med lønnsutviklingen for øvrig i samfunnet. **Mens et arbeidsstipend i 1963 lå på 82 % av et normalårsverk, lå det i 2014 på 41 % av en gjennomsnittlig heltid årsinntekt i Norge. Dette er et dramatisk kutt i realverdien.**

Kunstnernettverket foreslår:

- Et nytt bærende prinsipp for beregning av stipendbeløpet
- Forskriftens krav om at man kan ha maksimalt en 50 % stilling ved siden av arbeidsstipend, bør være et retningsgivende prinsipp (kravet gjelder alle arbeidsstipend og stipend for etablerte/seniorkunstnere)
- Et arbeidsstipend bør dermed tilsvare om lag 50 % av en gjennomsnittlig norsk heltids årsinntekt, jf. SSB¹.
- Opptapping over tre år, slik at stipendene i 2018 er oppe i 50 % av en gjennomsnittlig heltidsinntekt
- Lønnsveksten i påfølgende år skal minst indeksreguleres i samsvar med årslønnsveksten for statsansatte

¹ <http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/lonnansatt/aar/2015-03-20?fane=tabell&sort=nummer&tabell=221958>

I budsjettet for 2016 vil det si en økning i kap. 321 Kunstnerformål, post 73 og 74, med til sammen 8,9 millioner kroner. Se kostnadsberegning i tabell under.

Kunstnernettverket ber samarbeidspartier og opposisjon om å gjøre en innsats for å bedre kunstnerøkonomien. En heving av stipendbeløpene vil gi umiddelbar effekt på økonomien til stipendmottakerne, og vil være et viktig signal om at Stortinget satser sterkt og direkte på kunstnerne.

Beregning merkostnad krav lønnsreform fra Kunstnernettverket (tall i 1000 kr)	Inkl. arb.giveravgift
Post 73: Kunstnernettverkets krav – 500 arbeidsstipend á 230 000 kr	131 215
Post 73: Prop.1S (2015-2016) – 500 arbeidsstipend á 215 000 kr *)	122 658
Merkostnad post 73	8 558
Post 74: Kunstnernettverkets krav – 230 etabl/senior og 260 garantiinntekter á 240 000 kr**)	127 062
Post 74: Prop.1S (2015-2016) – 230 stipend etabl/senior og 260 garantiinntekter	126 728
Merkostnad post 74	334
*) Arbeidsstipendene er bare en del av denne posten **) Garantiinntekten er beregnet med 90 % uttak grunnet avkortningsregler	
Samlet merkostnad post 73 og post 74	8 891

Prinsipper om kriterier for tildelinger i Norsk kulturfond (Kap. 320-328, post 55)

Sitat Prop. 1S (2015-2016) Norsk kulturråd og Norsk kulturfond, Tilstandsvurdering (side 60):

«Norsk kulturråd skal være et selvstendig kunst- og kulturfaglig organ for hele landet. Rådet skal legge til rette for et virkemiddelapparat som er i tråd med kunstfeltets behov, og som stimulerer samtidens mangfoldige kunst- og kulturuttrykk. Rådet skal ha et særskilt ansvar for å gjenspeile mangfoldet i kulturlivet, legge til rette for samarbeid på tvers av kunstarter, samt sikre tradisjonelle så vel som smale og eksperimentelle kunstformer. Rådet skal legge til rette for prosjekter som i tillegg til kunstnerisk kvalitet styrker kunstneres evne til å leve av det de skaper, gjennom etterspørsel fra publikum.»

Kunstnernettverket er bekymret for at signalene i siste setning rokker ved det grunnleggende prinsippet at Norsk kulturråd skal tildele midler utelukkende på bakgrunn av kunst- og kulturfaglig skjønn, slik det fremgår av § 7 i Forskrift om tilskudd fra Norsk kulturfond: «Rådet fatter vedtak om tilskudd på grunnlag av kunst- og kulturfaglig skjønn innenfor de overordnede føringer som er gitt av Stortinget og departementet.»

Forslag til merknad: Familie- og kulturkomiteen legger til grunn at Rådet skal tildele midler i Norsk kulturfond utelukkende på bakgrunn av kunst- og kulturfaglig skjønn, slik det fremgår av § 7 i Forskrift om tilskudd fra Norsk kulturfond.

Merknader til den pågående revisjonen av åndsverkloven

Kulturdepartementet har i lengre tid arbeidet med en helhetlig gjennomgang av åndsverkloven (ref. omtale side 63). I den forbindelse ønsker vi å vektlegge noen viktige prinsipper. Loven må legge til rette for:

- Kunstnerne får sin rettmessige andel av inntektene når noen tjener penger på deres verk
- Ufravikelig rett til rimelig vederlag
- Mulighet til å tilsidesette urimelige kontraktsvilkår
- Styrking av opphavsrettighetene ved videresending og annen tredjepartsutnyttelse

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO